

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

ללמד את כולם

השיב לו השלישי: "בא אגלה לך, אנו נמצאים בחשכה, חשוך בבור. וכאשר החושך שורר ולא רואים מאומה, אתה והוא מתייגעים כמעט לדיק, הנך משקיע בו מאמצים ללמד אותו אך לאכול ואיך לזוז וכפי הנראה לא תגמור איתו לעולם, כי כבר כמה שבועות שאתה מתאמץ והוא עדיין לא למד כלום..."

אך אני חושב אחרת, חופר בקיר חור, קודח באצבעותיי חור. כאשר החור יהיה עמוק - יכנס אור לבור, יחדרו פנימה קרני שמש מועטות, מעט מן האור ידחה הרבה מהחושך, ואז ממילא הוא יראה, וכבר לא יצטרך לא לך ולא לי. הוא יידע בעצמו איך לשתות ולאכול..."

והנמשל ברור מאליו: כל זמן שיש 'חושך' לא רואים כלום לא למדים כלום, אבל אם נעשה אור, ממילא כל אחד יוכל לראות וללמוד, לשוב בתשובה אל ה'..."

האור הזה הוא "אור התורה" כדברי חז"ל (מגילה טז): "ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר" - ודרשו ז"ל אורה זו תורה! הדבר הראשון לקדוח ולהכניס אור, אם יש תורה, נכנס אור, ומשם ואילך יש כבר את הכול: שמחה וששון, ויקר. כי חודר באדם פנימה - אור!

ואם נשאל: איך נאיר לעצמינו (בתוכינו) את האור? כיצד קודחים להכניס אור מהתורה? נענה אבתריה: "כתתו עצמכם על דברי תורה" - להתייגע בעמל התורה, לעסוק בתורה, וממילא זה יעשה 'אור גדול' שישפיע עליו ועל כל סביבותיך וכל אחד יוכל לחזות ולראות בנועם ה'..."

ועל פי זה מובן היטב דברי הכתוב בפתחת הפרשה: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד". הקב"ה אומר למשה: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך" תורה נמשלה לשמן זית, כדברי חז"ל (דברים רבה ז, ג). אבל התורה צריכה שיהיה "כתית" - כתתו עצמכם על דברי תורה, לעסוק ולעמול בתורה, ואז תזכו "למאור" - לקדוח חור ולהכניס אור בקרבכם ובקרב הסביבה שיהיה "להעלות נר תמיד" - לזכות להאיר תמיד את נשמתכם ואת נשמות ישראל - להביאם גם לחזות ולראות בטוב ה' ובתורתו, כי אם יש את 'אור התורה' אפשר ללמוד וללמד את הכול!... (מוסד עפ"י דרשת המגיד הרב שלום שברון זצ"ל)

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד"

הגמרא במסכת ברכות סג: אומרת: "הסכת ושמע ישראל" - כתתו עצמכם על דברי תורה. כדאמר ריש לקיש, מניין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר (במדבר יט, ד) "וזאת התורה אדם כי ימות באהל". וראה שמסביר שם רש"י: "הסכת" - מלשון "עשו", עשו עצמכם כתותים להצטער על דברי תורה.

ולחבין הענין, מסופר שיהודי שאל פעם את הרבי מקוצק זצ"ל: "מדוע הרבי לא יוצא בעולם להציל נפשות ברוחניות, הרי יש הרבה מה לעשות? למה הרבי נשאר בתוך ביתו פנימה?! נכון, החסידים באים לבית מדרשתו והרבי מדבר לפניהם דברי תורה עמוקים, (כפי שידוע בעיר קוצק היה הדגש חזק על עמל התורה ונקבע רף גבוה של תלמיד חכם בתורה, כך למשל, מי שלא העלה סברא במשך שלושה ימים הוצא מבית המדרש...) אבל מדוע אינו יוצא על פני העולם?!

השיב לו הרבי מקוצק: אמשול לך משל, למה הדבר דומה: בבית האסורים נחבשו שלושה אנשים עשירים, הושיבו אותם בבור חשוך וקטן. ובימים ההם, אין לתאר את העינויים שהיו מנת חלקם של אסירי מלכות. שניים מהם היו פקחים, בעלי דעת, השלישי היה 'גולם' - אדם ללא דעת.

הסוהרים הורידו להם אוכל לבור. האחד הזה, שהיה 'בטלן' גדול ללא קמפוץ דעת, לא הסתדר עם עצמו - לא מצא את האוכל ואת הכף, ובדרך כלל בעקבות החושך הנורא ששרר בבור לא מצא אפילו את פיו להכניס בו את האוכל, אבדו לו חפצים, נפלו לו המאכלים וכו'..."

חברו השני, החכם, ריחם עליו וסייע בידו רבות לקח את ידו הכניס בה אוכל, אח"כ סייע לו להעביר את האוכל מהיד לפה וכד', כך פעמים רבות מידי יום - התייגע להדריכו להסתובב לימין ולשמאל, לעמד ולשכב.

והשלישי, כאילו עמד מן הצד. לא סייע בידו מאומה. יום אחד פנה השני לשלישי, ושאל אותו בתמיהה: "אנו סובלים יחד כאן בבור, ואתה ודאי מבחין איך אני מתאמץ עם הגולם הזה פעמים רבות ביום - עד שהוא מצליח להתקדם, מדוע אינך מסייע לי בכלום? למה תעמוד מהצד?!"

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

במצרים היה עיקר התפילה על כבוד ה'

במדרש כתיב כשאמר להם הק"ה דברים אני מבקש שנאמר קחו עמכם דברים ואין דברים אלא ד"ת אמרו לו אין אנו יודעים אמר להם בכו והתפללו לפני.

אולי הפירוש כשאמרו אין אנו יודעים וראויים לסדר תפילה כראוי, אמר להם בכו והתפללו לפני - ר"ל על צער השכינה, על מה שגרם אי כבוד לקוב"ה, ואפילו ברא בישא יוכל לזעוק ולצער א"ע על שגרם צער ואי כבוד לאביו, ועל תפילה כזו אין שטן ופגע רע, שנסתם פה כל המקטרוגים על תפילה כזו, וגם במצרים היה עיקר תפילתו על כבוד ה'. וכמו שכתוב בספח"ק עה"כ 'ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה' יותר מצער עבודתם היו צועקים אל האלוקים, ועל כבוד ה', וכן בהים נאמר 'ויצעקו בני אל ה' ר"ל על כבוד ה'.

בזכות הענוה נדבקים בתוה"ק

להעלות נר תמיד.

נ"ל ע"ד שאמרו במדרש (דב"ר ד', ד') הנפש והתורה נמשלה בנר, הנפש דכתיב (משלי כ, כ"ז) נר ה' נשמת אדם והתורה דכתיב (שם ו', כ"ג) כי נר

מצוה ותורה אור, שבכח הענוה תתעלה במעלות התורה ותדבק נפשך בה, 'תמיד', כמו שאמר הכתוב (יהושע א', ח') לא ימוש ספר התורה זה מפיד והגית בו יומם ולילה.

"חדש ימינו כקדם"

ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה (ל', ח').

איתא בליקוטי תורה מהאר"י ז"ל (פ"ז) שהתיבות א"ת ה'נרות ב'ין ה'ערבים בר"ת אהבה.

בשעה שתיקן אהרן את הנשמות המרומזת בנר וכד"א (משלי כ, כ"ז) נר ה' נשמת אדם, 'בין הערביים', גם הנשמות שבסוף הדורות שמרומז לבין הערבים, כי ינטו צללי ערב, שכל הבהירות המכונה בשם שמש פנה והלך מהם ואין להם מצד עצמם כלל, גם עליהם המשיך אהרן קדושה מקדושתו העליונה, אשר יהי' גם עליהם אור הקדושה, ומעשיהם יהי' רצוים בעיני המקום, ויגמרו אהבה בינם לבין אביהם שבשמים.

וזהו ואתה תצוה את בני ישראל, תחבר אותם חזרה כבתחילה, ויקחו אלי, מעתה שמן זית זך, שמן רומז לחכמה כנודע, היינו שיעסקו מעכשיו בחכמת התורה ובמע"ט, שלא ישארו כסילים בבחי' והכסיל בחושך הולך (קהלת ב',

י"ד), אלא בבחי' ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום (משלי ד', י"ז), וזהו כתיב למאור, אע"פ שהתשובה באה להם אחר הכתיבה כדברי המדרש הנ"ל, אעפ"כ חביב לפני הקב"ה ומאיר להם שלא יהיו עוד כסיל בחושך הולך, אלא להעלות נר תמיד, כי ע"י פנימיות הלב שיש לו צער גדול מזה שלא הקדים התשובה לפני זה נעשה הכל מתוקן בימי קדם. (ישמח ישראל)

איך צריך להאיר לאדם הדרך

כתיב למאור (כ"ז, כ'). פרש"י ז"ל ולא כתיב למנחות. כ"ק אדמו"ר הזקן זצלה"ה ז"ע אמר, כתיב למאור, אם אחד רוצה לומר מוסר לחברו ולכתת אותו, יהיה למאור כוונתו להאיר לו הדרך, ולא כתיב למנחות, להניח אותו ולהשפילו. (ישמח ישראל)

הכהונה היא אחת מהחוקים וגבולות עולם שאי אפשר לשנותם והיתה להם כהנה לחקת עולם.

ונראה לפרש עפ"מ דאיתא במד"ר (במדבר פ' י"ח ו') עה"כ ודבר אל קרח ואל כל עדתו בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקודש והקריב אליו וגו', מה ראה לומר בקר א"ל משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו יכולים אתם לערב יום ולילה וכו' וכשם שהבדיל בין האור והחשך בשביל תשמישו של עולם כך הבדיל ישראל מן האומות וכו' וכך הבדיל את אהרן שנאמר (דה"א כ"ג) ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים, אם יכולים אתם לערב אותה הבדלה שהבדיל בין האור ובין החשך אתם יכולין לבטל זו, לכך א"ל בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקודש והקריב אליו כבר הוא מתוקן ע"ש, וזה הפי' והיתה להם כהנה לחקת עולם כלומר שהכהונה היא אחת מהחוקים וגבולות עולם שאי אפשר לשנותם. (אמונת משה)

ווארט

דברי אלוקים חיים

ואתה תצוה... שמן זית כתיב למאור וגו' (כ"ז, כ').

נודע מהזהו"ק דצדיק כתיב כתישין עיין בתיקונים, כי מדרך הצדיק ללמד תורה לרבים ואומר לכל איש ואיש כפי ערכו, ונמצא דבור אחד לזה ודבור שני לזה, והחיות רצוא שוב ושוב אצלו מענין לענין, וזה כדרך הכותש במכתשת מכנים ומוציא בוכנא באסיתא, כן הצדיק מדבר ד"ת וחוזר ומתדבק בשורשו, וחוזר ואומר תורה עד שמתקן ומעלה את בני' לתורה ולעבודה, והבן הענין. "להעלות נר תמיד", דהיינו שהשומעים ישמעו וילמדו ויהיה להם ג"כ עליה, כי המקבל הוא מקבל בלי רצוא ושוב, והבן.

(עבודת ישראל)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

תצוה ברכות והשפעות לישראל כי הכל מצווה ועומד מפי הקב"ה ורשום הכל בשורשו רק גם אתה תצוה לנענע השורש העליון. ויקחו אליך שמן זית זך רמז שמן זית הוא השפע גדלה וזכה. ומה שנאמר אליך והיה לומר ויקחו להם כי הצדיק בראותו שישראל נשפעים בשפע איזו הנאה לו ותענוג כאלו היה השפעה הזאת לו וק"ל. (נעם אלימלך)

ואתה תצוה את בני' ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור וגו'. יש לדקדק תיבת אליך הוא מיותר שהיה לו לכתוב ויקחו שמן זית וגו', ויש לפרש שהתורה מרמזת לנו התועלת שיש בחברות הצדיקים, שיש תועלת להצדיק שמתחברים אליו אנשים יראי ה' וגם יש תועלת לאנשים המתחברים להצדיק, התועלת להצדיק הוא כך דהיינו כשנוסעים חברות אנשים להצדיק מחמת שבא בליבם איזה התעוררות שרוצים לעבוד ה' באמת ובאים לצדיק בהתעוררות כדי לשמוע מהצדיק תורת ה' ועצות איך לעבוד את ה', וע"י אתערותא זאת גורמים לצדיק שבא לו קדושה גדולה מהבורא ב"ה שכליות חדשות לחדש בתורה חידושים עצות טובות והנהגות טובות איך לעבוד את ה' באמת כל אחד ואחד לפי שכלו. וזהו תועלת הצדיק שהקב"ה משפיע לו שכליות חדשות בתורה ועבודה בשבילם, וממילא התועלת שלהם מבוואר שמקבלים מהצדיק קדושות ופרישות ועצות טובות לעבודת הבורא ב"ה.

וזהו פירוש הכתוב ואתה תצוה את בני' דהיינו שהתורה מדבר להצדיק הגדול שבדור אשר מצוה לבני' איך לעבוד ה' ע"פ התורה הק', וגם תצוה הוא לשון התחברות, שרצה לומר שהצדיק מחבר עצמו לבני' להיות עמם בצותא וחברותא חדא, אזי התועלת גדול לצדיק שהם יקחו אליך שמן זית זך רצה לומר שהם גורמים שישיפע הקב"ה להצדיק שכליות גדולות המרמזים לשמן ששמן מרמז לחכמה עילאה. וזהו ויקחו אליך ר"ל שהם גורמים לך ע"י ההתעוררות שלהם שתקח אתה השמן זית זך המרומז לחכמה. (מאור ושמש)

ואתה תצוה את בני'. על הקושיא המפורסמת מדוע אין נזכר משה רבינו ע"ה בפרשתינו, תירץ הרבי הזקן מוורקי ז"ע, שאחרי כל הניסים והנפלאות, נעשה משה רבינו ע"ה כל כך קרוב להשי"ת, עד שלא היה צדיק לקרוא לו בשמו רק בלשון אתה, כדרך האדם, כשנעשה קרוב מאוד עם חברו, שוב אינו קורא לו בשמו.

ובאותו הענין פירש הרה"ק ר' מנחם מענדל מוורקי ז"ע, מדוע לא נזכר משה רבינו בפרשת תצוה, לפי שמסר נפשו על כלל ישראל, וזה שלא נזכר שמו בפרשתנו, ופירש תלמידו הרה"ק ר' דב בעריש מביאלה ז"ע, כי לאחר מסירות נפשו על ישראל, היה גדול יותר משמו, ולכן לא נזכר בשמו, כי כבר היה גדול משמו. (אוצרות החן)

ואתה תצוה את בני' ויקחו אליך שמן זית זך (כ"ז, כ'). במדרש (שמו"ר לו, א) שנמשלו בני' לזית, מה שמן אינו מתערב וכו' צף למעלה וכו'. וע"ז נאמר ויקחו אליך שמן זית זך, שזה המבוקש מבני' לשמור חיות הפנימי, חלק אלוקי שיש בכל איש ישראל, שלא יתערב בגשמיות, ויהיה צף למעלה. (שפת אמת, תרל"ב)

כתיב למאור (כ"ז, כ'). דרשו ז"ל (מנחות פו:): ולא כתיב למנחות. הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זצ"ל אמר, שרמז בזה שיראה האדם הנדון ביסורים, שלא יפול משמחתו ויתעצב ויהיה מונח ביגונו, רק אדרבה ידע ויראה להאיר נשמתו ביותר, וזהו כתיב למאור ולא כתיב למנחות. (ילקוט מנחה)

כתיב למאור (כ"ז, כ'). ידוע אמרם ז"ל (מנחות פו:). כתיב למאור ולא למנחות היינו אם כי צריך לכתות ולשבור את ליבו לפני הקב"ה, אבל התוצאה ממרירות זו תהיה למאור, בהארת התחזקות ושמחה. ולא למנחות, שלא ישאר ע"י שקוע ח"ו בעצבות ומרה שחורה. (תורת אבות ומובא בשם הרה"ק ר' משה מקוברין ז"ע)

ולא יזח החושן מעל האפוד (כ"ח, כ"ח). הנה מפרשי התורה מונין אותו בכלל התרי"ג מצוות, שחייב כל אחד מישראל לקיים תמיד, כי ידוע שהתורה היא נצחית, ונוהג בכל אדם ובכל זמן. ויש לפרש בזה לפי עניות דעתי, מה שחנני ה' ברחמיו וברוב חסדיו, איך שהמצוה הזאת היא נוהג בזמן הזה גם כן, כי החושן היה על לבו, ואפ"ה הוא מספר פה, וזהו ולא יזח החושן, היינו הלב, מעל האפוד היינו מעל הפה, שיהיה פיו ולבו שווים, ולא יהיה חלוק לבו מפיו, וק"ל. (דגל מחנה אפרים)

ואתה תצוה את בני' וכו'. נראה לפרש בצירוף הפסוק שאמר דוד המלך ע"ה רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו וכו'. ולכאורה יש להבין האין אפשר שהצדיק יפעל נפלאות לרפאות החולה ולהתיר אסורים וכדו', הלא אין כל חדש תחת השמש. ועוד, כשהצדיק מחדש סודות התורה מהיכן היתה זאת להצדיק. אך הענין הוא דהנה השי"ת ב"ה עמי שרי' נהורא והנה כתיב ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור יש לומר הפירוש דהיינו באמרו יהי אור ויהי אור ר"ל שנתהווה אור חדש שם במקומו ומשם נמשך האור למטה, ונמצא שהשורש נמצא למעלה. וכן כל דבר ודבר אשר הקב"ה שורשו למעלה וכן הנעשה למטה הוא ע"י התנועה שאדם מנענעו מתנועה השורש למעלה ונמשך הדבר למטה.

וזהו רבות עשית ר"ל שהרבה סיבות ופעולות פעלת ועשית אתה ה' ונמצא שהשורש הוא למעלה, לכן נפלאותיך שאנו מחדשים דהיינו רפואה, פרנסה וכל דבר ומחשבותיך דהיינו סודות התורה אלינו אנחנו יכולים לעשות הכל. וזהו שאמר הפסוק שאמר הקב"ה ואתה וי"ו מוסיף על הענין דהיינו גם אתה

מעשי צדיקים

הסתלקותו המופלאה של הרה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל מלעלוב זיע"א (ט"ז אדר)

היה זה בפורים המשולש שנת תרמ"ז, הרה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל מלעלוב זיע"א, יושב בראש שולחן ערוך לכבוד היום מוקף חסידים ואנשי מעשה, עיניו סגורות וכולו לוחט, מחשבתו מרחפת בעולמות עליונים ושמות פורים קורנת מדמותו. פתאום מופיע בבית המדרש הרב החסיד רבי יצחק אלפיה, הוא נדחק בין הקהל בזריזות ומגיש לרבי פתקא-קוויטעל, בהגישו את הפתקא מזיל רבי יצחק דמעה וממלמל לעצמו "יהי רצון שתהא השעה הזאת שעת רחמים", הקוויטעל הונחה על השולחן ליד הרבי, אך לתימהון כולם, אין הצדיק נוגע בפתקא כלל, כדי לקרוא את הכתוב בה כדרכו בקודש, לקרוא את הפתקאות המוגשות לו בעת עריכת שולחנו הטהור על ידי אחיו הגדול הצדיק רבי יצחק דוד, האח מנסה לעורר את הרבי לקרוא את הפתקא, אך הרבי דבוק ברעיונותיו ואינו משית לבו לכל המתרחש, גם בנו של האדמו"ר רבי דוד'ל מתאמץ להקריב את הפתקא לאביו, אך אינו מצליח לעורר את תשומת לבו של הצדיק.

רבי אריה לייב גוטליב חושש לחלישת דעתו של רבי יצחק והוא ניגש ומרגיעו בדברים "בודאי כוונה טובה יש לו להאדמו"ר בסירובו לקרוא את הפתקא והכל לטובה", מדרכו של הרבי היה לספר סיפורי צדיקים בכל סעודה לפני ברכת המזון, וגם היום נהג כן והפעם יחד את סיפוריו על גודל עריכת תיקון חצות בכל לילה. "מה ענין תיקון חצות לסעודת פורים?" תמהו המסובים, אך לא היה אחד מביניהם שהעז להציג שאלה מעין זו לרבי. יושב לו הרבי תפוס שרעפים ומספר ממעשי הצדיקים, הוא מדבר במתינות כמונה מעות, ומזכיר כל שם ושם של צדיק בסילודין, הוא עובר מענין לענין, ולבסוף חוזר על מה שסיפר לו הרה"ק רבי יצחקאל משינאווע זיע"א בנו של הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנז זיע"א, בימים שביקר בארץ ישראל והתארח בצל קורתו, כי הגאון הקדוש רבי יהודה אסאד זיע"א רבה של סרדהלי, היה נוהג לאסוף את הדמעות שנשרו מעיניו בשעת עריכת "חצות" לתוך ספל, וכל חולה שטעם טיפה אחת מספל זה נתרפא מיד. ומעשה באחד מתושבי סרדהלי שנפל מן הגג, ועמד בפני סכנת עיוורון על שתי עיניו מחמת המכה, רופאי העיניים אמרו לו נואש, ואז הובא לפני הרב שהטעימו מספל זה ונתרפא מיד. הרבי סיים את סיפוריו, איש ביתו החסיד רבי מאניש שיינברגר הגיש מים אחרונים, הרבי זימן על הכוס, בירך ברכת המזון ונכנס לחדרו. רבי יצחק דוד אחיו של האדמו"ר, היה נדהם ביותר מכל סדר השולחן שערך היום אחיו, הוא קם מן השולחן ניגש אל רבי יצחק אלפיה וברשותו פתח את הפתקא וקרא: "רבי נסים עזרא עני בן רבקה חולה בעיניו מאד וישנה סכנה לראייתו, אנא להתפלל לרפואתו בתושח"י". "הה הה" קרא רבי יצחק דוד בהתפעלות ליושבי השולחן: "הרי הרבי לא קרא את הפתקא כלל ובכל זאת ידע את הכתוב בה ויחד את סיפוריו אודות מחלת עיניו ורפואתה".

בסעודה השלישית של שבת שוב חזר אותו מעשה, הרבי יושב בראש השולחן, סביבו החסידים ששים ושמחים לכבוד השבת ולכבוד היום, ומירות של שבת ופזמונים לפורים נשמעים עד לגמר הסעודה, מתפללים ערבית בניגון של יום טוב, והקהל התחיל להתפזר, החסיד רבי שמעון הויזמן מחברון אשר שבת בשבת זו אצל הרבי, ניגש עתה אל הרבי כדי להיפרד ולחזור לחברון, רבי שמעון שפיקח היה הרגיש שדעתו של הרבי בדוחה עליו, ניצל את שעת הכושר וביקש מרבו שיברכהו בהצלחה לרכישת בית מגורים שעמד אז למכירה בחברון, ומושל העיר הפרזי במחירו, "חשקה נפשך בבית חדש? השתדל לקיים מצות שילוח הקן" נענה לו הרבי בחדווה, "ואין לך סגולה בדוקה מזו". רבי אלעזר מענדל ממשיך לתפוס את ידו של רבי שמעון בתוך ידו ואומר: "רבי שמעון, רצוני שתדע כי בחברון אפשר להשיג דמעות של תיקון חצות, המסובים משתאים שוב על מה מקדיש רבם הקדוש את כל דבריו בפורים זה דוקא על עניני תיקון חצות.

כשעתים לאחר צאת השבת שוב מתאספים החסידים אצל הרבי לסעודת "מלכה מלכה", כל הקהל כבר יושב אל השולחן ומצפה לכניסתו של הרבי, אך האדמו"ר מתאחר הפעם והוא נכנס רק כשעה אחרי הזמן שנקבע, הקהל כולו עומד על רגליו, דומיית כבוד שוררת בבית המדרש, ורק המיית הרוח המשתוללת בחוץ כשעתים עליהם אויביהם לכלותם, ואם היה גוזר בכל קב"ז המדינות שמלך אחשוורוש להשמיד ולהרוג את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים, בכל יום במדינה אחרת, אז בני"י יחגגו קב"ז ימי שמחה, לכך הוא קבע שכל זה יהיה 'ביום אחד' שאם הם יחגגו את היום הזה לששון ולשמחה, שיחגגו את זה יום אחד בלבד. ולכך חז"ל באו ואמרו, בני ישראל היה לכם ניסים גדולים ביום הזה, מענדל ראה את כל זאת".

(ירושלים של מעלה)

היה זה בפורים המשולש שנת תרמ"ז, הרה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל מלעלוב זיע"א, יושב בראש שולחן ערוך לכבוד היום מוקף חסידים ואנשי מעשה, עיניו סגורות וכולו לוחט, מחשבתו מרחפת בעולמות עליונים ושמות פורים קורנת מדמותו. פתאום מופיע בבית המדרש הרב החסיד רבי יצחק אלפיה, הוא נדחק בין הקהל בזריזות ומגיש לרבי פתקא-קוויטעל, בהגישו את הפתקא מזיל רבי יצחק דמעה וממלמל לעצמו "יהי רצון שתהא השעה הזאת שעת רחמים", הקוויטעל הונחה על השולחן ליד הרבי, אך לתימהון כולם, אין הצדיק נוגע בפתקא כלל, כדי לקרוא את הכתוב בה כדרכו בקודש, לקרוא את הפתקאות המוגשות לו בעת עריכת שולחנו הטהור על ידי אחיו הגדול הצדיק רבי יצחק דוד, האח מנסה לעורר את הרבי לקרוא את הפתקא, אך הרבי דבוק ברעיונותיו ואינו משית לבו לכל המתרחש, גם בנו של האדמו"ר רבי דוד'ל מתאמץ להקריב את הפתקא לאביו, אך אינו מצליח לעורר את תשומת לבו של הצדיק.

רבי אריה לייב גוטליב חושש לחלישת דעתו של רבי יצחק והוא ניגש ומרגיעו בדברים "בודאי כוונה טובה יש לו להאדמו"ר בסירובו לקרוא את הפתקא והכל לטובה", מדרכו של הרבי היה לספר סיפורי צדיקים בכל סעודה לפני ברכת המזון, וגם היום נהג כן והפעם יחד את סיפוריו על גודל עריכת תיקון חצות בכל לילה. "מה ענין תיקון חצות לסעודת פורים?" תמהו המסובים, אך לא היה אחד מביניהם שהעז להציג שאלה מעין זו לרבי. יושב לו הרבי תפוס שרעפים ומספר ממעשי הצדיקים, הוא מדבר במתינות כמונה מעות, ומזכיר כל שם ושם של צדיק בסילודין, הוא עובר מענין לענין, ולבסוף חוזר על מה שסיפר לו הרה"ק רבי יצחקאל משינאווע זיע"א בנו של הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנז זיע"א, בימים שביקר בארץ ישראל והתארח בצל קורתו, כי הגאון הקדוש רבי יהודה אסאד זיע"א רבה של סרדהלי, היה נוהג לאסוף את הדמעות שנשרו מעיניו בשעת עריכת "חצות" לתוך ספל, וכל חולה שטעם טיפה אחת מספל זה נתרפא מיד. ומעשה באחד מתושבי סרדהלי שנפל מן הגג, ועמד בפני סכנת עיוורון על שתי עיניו מחמת המכה, רופאי העיניים אמרו לו נואש, ואז הובא לפני הרב שהטעימו מספל זה ונתרפא מיד. הרבי סיים את סיפוריו, איש ביתו החסיד רבי מאניש שיינברגר הגיש מים אחרונים, הרבי זימן על הכוס, בירך ברכת המזון ונכנס לחדרו. רבי יצחק דוד אחיו של האדמו"ר, היה נדהם ביותר מכל סדר השולחן שערך היום אחיו, הוא קם מן השולחן ניגש אל רבי יצחק אלפיה וברשותו פתח את הפתקא וקרא: "רבי נסים עזרא עני בן רבקה חולה בעיניו מאד וישנה סכנה לראייתו, אנא להתפלל לרפואתו בתושח"י". "הה הה" קרא רבי יצחק דוד בהתפעלות ליושבי השולחן: "הרי הרבי לא קרא את הפתקא כלל ובכל זאת ידע את הכתוב בה ויחד את סיפוריו אודות מחלת עיניו ורפואתה".

בסעודה השלישית של שבת שוב חזר אותו מעשה, הרבי יושב בראש השולחן, סביבו החסידים ששים ושמחים לכבוד השבת ולכבוד היום, ומירות של שבת ופזמונים לפורים נשמעים עד לגמר הסעודה, מתפללים ערבית בניגון של יום טוב, והקהל התחיל להתפזר, החסיד רבי שמעון הויזמן מחברון אשר שבת בשבת זו אצל הרבי, ניגש עתה אל הרבי כדי להיפרד ולחזור לחברון, רבי שמעון שפיקח היה הרגיש שדעתו של הרבי בדוחה עליו, ניצל את שעת הכושר וביקש מרבו שיברכהו בהצלחה לרכישת בית מגורים שעמד אז למכירה בחברון, ומושל העיר הפרזי במחירו, "חשקה נפשך בבית חדש? השתדל לקיים מצות שילוח הקן" נענה לו הרבי בחדווה, "ואין לך סגולה בדוקה מזו". רבי אלעזר מענדל ממשיך לתפוס את ידו של רבי שמעון בתוך ידו ואומר: "רבי שמעון, רצוני שתדע כי בחברון אפשר להשיג דמעות של תיקון חצות, המסובים משתאים שוב על מה מקדיש רבם הקדוש את כל דבריו בפורים זה דוקא על עניני תיקון חצות.

כשעתים לאחר צאת השבת שוב מתאספים החסידים אצל הרבי לסעודת "מלכה מלכה", כל הקהל כבר יושב אל השולחן ומצפה לכניסתו של הרבי, אך האדמו"ר מתאחר הפעם והוא נכנס רק כשעה אחרי הזמן שנקבע, הקהל כולו עומד על רגליו, דומיית כבוד שוררת בבית המדרש, ורק המיית הרוח המשתוללת בחוץ כשעתים עליהם אויביהם לכלותם, ואם היה גוזר בכל קב"ז המדינות שמלך אחשוורוש להשמיד ולהרוג את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים, בכל יום במדינה אחרת, אז בני"י יחגגו קב"ז ימי שמחה, לכך הוא קבע שכל זה יהיה 'ביום אחד' שאם הם יחגגו את היום הזה לששון ולשמחה, שיחגגו את זה יום אחד בלבד. ולכך חז"ל באו ואמרו, בני ישראל היה לכם ניסים גדולים ביום הזה, מענדל ראה את כל זאת".

(ירושלים של מעלה)

בפי ישרים

ללכת בדרכי ישרים לפניך

"וענין השמחה הוא לשמוח בה' במה שזכינו להיות מחלקו ונחלתו"

הזמנים שקמו עליהם אויביהם לכלותם, ואם היה גוזר בכל קב"ז המדינות שמלך אחשוורוש להשמיד ולהרוג את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים, בכל יום במדינה אחרת, אז בני"י יחגגו קב"ז ימי שמחה, לכך הוא קבע שכל זה יהיה 'ביום אחד' שאם הם יחגגו את היום הזה לששון ולשמחה, שיחגגו את זה יום אחד בלבד. ולכך חז"ל באו ואמרו, בני ישראל היה לכם ניסים גדולים ביום הזה, מענדל ראה את כל זאת".

פורים, פורים לנו. פורים אשר בחר בנו. שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. עומדים אנו בתוך ל' יום קודם ימי הפורים. שומה עלינו לדעת שמחה זו על מה ולמה, ולמה דוקא ניתקן לנו ע"י חז"ל שבחודש זה נרבה בשמחה. כתבו חז"ל "משנכנס אדר מרבין בשמחה". אתמהו, למה בחודש זה דוקא צריכין להיות בשמחה, במשך כל השנה אין צריכים להרבות בשמחה??? אלא ראו לתרץ, המן הרשע ימ"ש ידע שבני ישראל ידועים בניסים שהיה להם בכל

ובחודש הזה, לכך ראוי שכבר תתחילו להרבות בשמחה מתחילת החודש, שתבואו ליום הפורים בששון ובשמחה.

א"כ הבינו למה צריך להרבות בשמחה בחודש הזה, מכאן יבוא השואל לאמר, על מה השמחה הגדולה הזאת ביותר מכל השנה??? ועל מה שמחים כולם??? ואם כל הנס היה ע"י המן הרשע ימ"ש היה צריך להזכירו בשם המגילה, למה קראו למגילה 'מגילת אסתר'???

פתח דברינו יאיר עם דברות קודשו של כ"ק מרן אדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע (מתוך כתי"ק שכתב. ומצוין בישמח ישראל ר"ח אדר אות א'), וכה דבריו: "איתא במס' תענית (כט.) משנכנס אדר מרבין בשמחה. וענין השמחה הוא לשמחה בה' במה שזכינו להיות מחלקו ונחלתו, כדכתיב (דברים ל"ב, ט') 'כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו', וכדברי המדרש חזית (שיר השירים א', ל"א) הובא ברבינו יונה (ברכות כא:)) על הפסוק (תהלים קי"ח, כ"ד) 'זה היום עשה ה' וכו', אינו יודע אם ביום אס' בה' כו', הו' אמר זה בה'. ואיך נבואה שערי השמחה הזאת להכיר בחלק ונחלת ה' תמיד, הוא על ידי אהבת רעים ואחדות עם בני ישראל, וכאשר מבואר בפסוק במגילה דקטרוג זה הרשע ימ"ש היה ישנו עם אחד מפוזר ומפורד (אסתר ג', ח'). היינו שכל הישיות והאיכות מעם הזה אינו אלא האחדות שביניהם, אשר המה 'עם אחד', וכידוע מאמרם ז"ל (ויק"ר כ"ו, ב') דורו של אחאב היו עובדי עבודה זרה ולפי שהיה אחדות ביניהם נצולו, אבל עתה המה מפוזר ומפורד, ביניהם פירוד לבבות, ועתה העת והעונה שתוכל לנגוע בהם לרעה ח"ו, וכדורו של חזקיה, וכששמעה אסתר זה, הודיעה למרדכי דבר זה, ושיתקן הדבר אמרה לו (אסתר ד', ט"ז) לך כנוס את כל היהודים, היינו שתכנס אותם בכנפיא ובאגודה אחת ליחד לבבם לאחד, 'וצומו עלי' היינו שכל הצומות וזעקתם יהיה בעדי לא בעדם, על דרך אומרים ז"ל (ב"ק צב.). המתפלל בעד חבירו כו', וזה הוא ענין אהבת רעים האמתית". ע"כ דבריו הק'.

העולה לנו מדבריו הק'. א. ש"ענין השמחה הוא במה שזכינו להיות מחלקו ונחלתו". ב. לבוא לשערי השמחה, הוא רק ע"י אהבת רעים ואחדות עם בני"ש, שזה היחודיות של עם בני"ש שהמה 'עם אחד' וכל מה שעומד להם להינצל מאויביהם, שיש אחדות ביניהם. ג. אסתר המלכה ביקשה ממרדכי הצדיק שתבקש מבני"ש שיצומו בשבילה, ולא בשביל עצמם כלל, 'וצומו עלי' שתצומו בשביל אסתר המלכה, שתוכל לבוא לפני המלך מבלי שתקרא לבוא, ולבקש ולהתחנן מלפניו להעביר עצת המן הרשע, וזה ענין אהבת רעים האמתית, שמתפלל בעד חבירו, דהיינו בעד אסתר המלכה, והוא צריך באותו דבר, בני"ש צריכים להינצל מגזירת כליה ה"י, הוא נענה תחילה, שהמלך אחשוורוש שולח את המטה, ושואל "מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש".

הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע מביא בספרו (פ' דברים בד"ה עוד) עצה לעם ה' איך יבואו לבוא לעבודת השם באמת ובתמים, ע"י שיאמרו לפני כל מצוה ותפילה "לשם יחוד כו' בשם כל ישראל", ואם כולל את עצמו בתוך כלל ישראל, הוא כולל את עצמו בעולם הנקרא "כל ישראל" שם אין פגם כלל, ואם חלילה אדם פגם בעבודת הבורא ב"ה, אם כולל עצמו בתוך העולם הזה, אז אפילו אם נפגם איזה אבר בעבודתו, נתקן בקדושה העליונה. ועוד מביא בזה הענין רביה"ק בעל ה"תפארת שמואל" זי"ע (פסח שני בד"ה ויאמרו) "מי שנאנס או אפילו במזיד עב"ז ע"י התכללות בהכלל ישראל, לא יחסר האורות דקדושה מחלק המצוה, וכמו"ש הרבי ר' אלימלך שיש עולם 'כל ישראל' והעולם ההוא שלם בלי פגם, ואם האדם מקשר עצמו שם בהתכללות ההיא אז נתקן בקדושה עליונה. ולמה נגרע, שאם אנהנו נכללים בהכלל ישראל".

וזה מה שאנו אומרים בברכת "שים שלום" קודם 'שים שלום' ואח"כ 'טובה וברכה', שקודם צריך שיהיה שלום, ואח"כ ממילא יבוא הטובה וברכה עלינו ועל בני ישראל בכל מקום שהם. ומזה חזינן

כמה כח יש שבני"ש בצוותא חדא, באחדות ואהבת רעים, שלפי הנראה המן הרשע וחיל מדינות המלך אחשוורוש היו יכולים להרוג ולאבד את היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, וכזה מכך שהם היו 'ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים, ודויתיהם שונות', שבסעודה שהמלך אחשוורוש עשה, יצא כרוז מבית דינו של מרדכי הצדיק שלא לבוא ולהשתתף בסעודה הגדולה, והיו מבני"ש שחשבו שההיפך הוא הנכון, לשמור על קשרים עם המלך, ולקדש שם שמים, בזה שילכו לסעודה. ובעצם מעשיהם, הא גרמו לפירוד הלבבות בבני ישראל. ולכן כ"כ היה בטוחים כל הגוים בנצחונם. אבל שבני"ש התאחדו והתאגדו יחד בצום ובבכי, היה להם נס ש"נחפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם".

ולכך יש לנו להרבות בשמחה ובמיוחד בימי חודש אדר, שאם נקח את התיבת "בשמחה" נבוא בני"ש שג"ה, ובשנה יש שס"ו ימים, ואם נוויד את העשרה ימים שיש למעט בשמחה מר"ח אדר עד עשרה באב, יוצא שג"ה [בשם הרה"ק ר' דוד מלעלו"ב זי"ע], ולכך מרמז המשנה "כשם שמנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה" מה הצד השווה שביניהם, 'כשם שמנכנס אב ממעטין בשמחה' אז 'כך משנכנס אדר מרבין בשמחה' אלא בא התנא להשמיענו, שכשם שיש להם בעשרה ימים הראשונים של חודש אב במיעוט שמחה, כך משנכנס אדר להרבות בשמחה, שזמן הנטיעה של השמחה היא בחודש אדר, שממשיך להשפיע על כל השנה בכלל.

ולפי דברינו עד כה מתבאר לנו יפה למה נקרא המגילה ע"ש אסתר המלכה, ולא ע"ש אחר. שכל הנס נעשתה ע"י ידה, שהיא איחדה ואיגדה את בני"ש שיתפללו עליה שתוכל לבוא ולגשת לפני המלך לבקש ולהתחנן בעד בני"ש, ולכך גם כתוב במגילה "ורבים מעמי הארץ מתייחדים" ופירש"י ז"ל "מתגוררים", שראו הגוים את העם המאוחד והמיוחד, הם פיהדו, שכל שבני"ש מאוחדים אף צרה לא יכולה לשלוט עליהם, וההיפך הוא הנכון, שהם יצליחו נגד כל רעה שבאה עליהם לכולות ח"ו ה"י.

ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת, וחיי עולם נטע בתוכנו. בני"ש קיבלו את התורה שאמרו יחד "כאיש אחד בלב אחד" והכריזו "נעשה ונשמע". וכל זה למה? שאנו מחלקת ה', שאף ואם ישראל חטא - ישראל הוא, שבכ"א יש חלקת ה' תמיד, ולכן רק לכן יש לנו לשמוח 'במה שזכינו להיות מחלקו ונחלתו' שאפילו ונהנו מסעודתו של המלך אחשוורוש, וזה היה נותן כח להמן הרשע לעמוד בגזירותיו, אמנם כי לא יטוש ה' עמו נחלתו לא יעזבו, והוא עמד להם להינצל מיד אויביהם, ונחפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשוניהם.

כללו של דבר הוא, שבני ישראל באגודה אחת שום אומה לא יכולה לשלוט עליהם חלילה, וזכות זו עומדת להם להחזיק מעמד בכל התקופות ובכל הזמנים, לעמוד כחומה בצורה בפני הנסיונות, לכן נשמח כולנו ברננה, על שזכינו להיות מעם הנבחר, ובביאת גואל בני"ש כ"א יראה באצבעו ויאמר את כל הנסיונות, והתקופות הקשים שעברו עליו, ונשמח שכל זה היה מחמת שהקב"ה אוהב אותנו כאהבת אב על בנים, וכל זה מביא אותנו רק לטוב כל הימים.

ולפי דברינו עצה אחת יש לנו לנו גם במחשבה וגם במעשה. במחשבה - להכניס היטיב בליבנו שכל הצרות או הרעות שאנו רואים מביא עלינו בעוה"ז הם נעשים בידי הקב"ה להביא אותנו לנסים שלנו. ובמעשה - כמו שאמר בעל ה"נועם אלימלך" לכוון לפני כל מצוה ומצוה "בשם כל ישראל" ואזי נזכה שכל עבודתנו בעבודת הבורא ב"ה, יהיה בקדושה ובטהרה. ומכאן נפצח בפיומן הידוע: "מיר אידעלעך אינאיינעם. מיר האבן נישט מורא פאר קיינעם. נאר פאר'ן בורא עולם דעם איינעם. לאמיר אלע לוסטיג זיין. פרייליך זיין, פרייליך זיין. לאמיר אלע דינען דעם באשעפער אליין".

הדר קיבלוה
ליהודים היתה אורה - זו תורה
בימי הפורים האלה,
בהם מרבים באורה,
נרים תרומה הגונה לשותפות
בזיכוי הרבים הגדול הזה להגדיל
תורה והאדירה בהפצת הגיליון
הזה, לקדש שם שמים בעולם.
ברוך ה' אלהינו ואלהינו

עלונו זה נתרם

הודעה משמחת
ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלונו אשרי האישי"
או במספר טלפון ("קהילות"):
073-275-7000, ולהקיש קוד 8915
אין ניתן אלא הפקידה אלמלא אלא פניכם ולפי אגרות אנונימיות

נודב לע"נ
"ומיחידים שמך ... תמיד"
ניתן כבר לקחת חלק
בהוצאות הגיליון במגבית
השנתית "יחידה ליחידך"
ב"נדרים פלוס"

נודב לע"נ
הרב נפתלי הרץ בן הרב
יוחנן דב הלוי ז"ל
נלב"ע י"ב חשוון
ולע"נ האשה החשובה מרת
רבקה בת הרב משה חיים ע"ה
ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ
הרב מרדכי מנחם מנדל
בן הרב אהרן אריה ז"ל
נלב"ע ה' תמוז תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלונו להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ה ישראל פיגנבוים הי"ה, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321-ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.